

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

26 ianuarie 2015

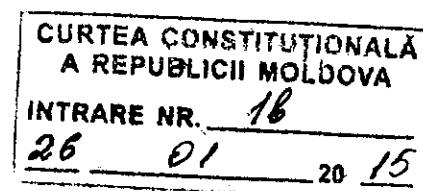
S nr. 1

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu, 28
Chișinău MD 2004
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994, cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin(1) lit. g) și art. 39 din Codul Jurisdicției constituționale nr. 502 – XIII din 16 iunie 1995

I. Autorii sesizării:

1. **Dodon Igor**
  2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
  3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
  4. Telefon: 022817877
-
1. **Grecianți Zinaida**
  2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
  3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
  4. Telefon: 022817877
-
1. **Țurcan Vladimir**
  2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
  3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
  4. Telefon: 022817877
-
1. **Bolea Vasile**
  2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
  3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
  4. Telefon: 022817877
-
1. **Novac Grigore**
  2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
  3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
  4. Telefon: 022817877; 069522000

II. Obiectul sesizării

Prin prezenta sesizare și în temeiul art.25 alin.(1) lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.38 alin.(1) lit.g) din Codul jurisdicției constituționale, solicităm Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională interpretarea articolului 69 alin.(2), articolului 70 alin.(1), articolului 99, articolului 100 din Constituția Republicii Moldova.

III. Cadrul normativ pertinent:

CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 69

Mandatul deputaților

- (1) Deputații intră în exercițiul mandatului sub condiția validării.
- (2) **Calitatea de deputat încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou ales, în caz de demisie, de ridicare a mandatului, de incompatibilitate sau de deces.**

Articolul 70

Incompatibilități și imunități

- (1) **Calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice.**
- (2) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.
- (3) Deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată fără încuviințarea Parlamentului, după ascultarea sa.

Articolul 99

Incompatibilități

- (1) **Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite.**
- (2) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

Articolul 100

Încetarea funcției de membru al Guvernului

Funcția de membru al Guvernului încetează în caz de demisie, de revocare, de incompatibilitate sau de deces.

LEGEA DESPRE STATUTUL DEPUTATULUI ÎN PARLAMENT nr.39-XIII din 07.04.1994,

Art.3. – Mandatul de deputat este incompatibil cu:

- a) funcția de Președinte al Republicii Moldova;
- b) funcția de membru al Guvernului;
- c) funcția de avocat parlamentar;
- c¹) funcția de ales local;
- d) exercitarea oricărei alte funcții remunerate, inclusiv a funcției acordate de un stat străin sau organizație internațională, cu excepția activității didactice și științifice desfășurate în afara programului stabilit de Regulamentul Parlamentului.

Art.5. – (1) Deputatul care se află în unul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la art.3 va demisiona, în termen de 30 de zile de la data validării mandatului, din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat. La fel se va proceda și în cazul apariției situației de incompatibilitate în condițiile art.4.

(2) În cazul în care deputatul se află în unul din cazurile de incompatibilitate și nu a depus, în termenul menționat la alin.(1), cererea de demisie din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat, după expirarea acestui termen este suspendat de drept din funcția incompatibilă.

LEGE CU PRIVIRE LA GUVERN nr.64-XII din 31.05.1990,

Articolul 29. Membrii Guvernului

Membrii Guvernului:

poartă răspundere pentru sferele de activitate ce le-au fost încredințate și pentru activitatea Guvernului în ansamblu;

participă la examinarea chestiunilor în cadrul ședințelor Guvernului și ale Prezidiului său;

pot prezenta Guvernului propuneri cu privire la examinarea chestiunilor ce țin de competența lor, pot iniția elaborarea unor hotărâri și ordonanțe ale Guvernului;

Ministrul nu este în drept:

1) să dețină o oricare altă funcție în organele autorităților publice centrale și locale;

2) să se încadreze în organele de conducere a unităților comerciale;

3) să practice activitate de întreprinzător personal sau prin terțe persoane;

4) să dețină o altă funcție retribuită, cu excepția activității științifico-pedagogice.

Condițiile de retribuire a muncii și de asigurare materială și socială a membrilor Guvernului sînt stabilite de legislație.

Funcția de membru al Guvernului și împuternicirile membrului Guvernului încetează în cazul demisiei, revocării, incompatibilității funcției sau decesului.

LEGEA PRIVIND STATUTUL ALESULUI LOCAL nr. 768-XIV din 02.02.2000

Art.7. – (1) Mandatul alesului local este incompatibil cu:

a) calitatea de persoană cu funcție de demnitate publică;

b) calitatea de funcționar public în oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat;

c) calitatea de funcționar public, de angajat în subdiviziunile autorităților administrației publice locale (aparatură prezedintelui raionului, primării, primărie și preturile municipiului Chișinău, direcții, secții și alte subdiviziuni), inclusiv ale Adunării Populare a Găgăuziei și ale Comitetului executiv al Găgăuziei;

d) calitatea de șef, de șef adjunct (inclusiv interimatul acestor funcții) în structurile subordonate autorităților publice locale (instituții publice, servicii, întreprinderi municipale);

e) alte cazuri stabilite prin lege, inclusiv cele prevăzute la art.84 al Legii nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală.

(2) Suplimentar la incompatibilitățile prevăzute la alin.(1) din prezentul articol, mandatul consilierului este incompatibil cu calitatea de consilier al unui consiliu de același nivel sau de consilier al consiliului de orice nivel din alte unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea.

Art.8. – (1) Alesul local care se află în unul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la art.7 din prezenta lege va demisiona din funcția incompatibilă cu mandatul deținut sau își va depune mandatul în termen de 30 de zile de la apariția incompatibilității.

(2) În cazul în care președintele, vicepreședintele raionului, viceprimarul nu respectă prevederile privind încetarea incompatibilității, consiliul care l-a ales va decide, la ședința imediat

următoare, ridicarea mandatului alesului local respectiv, iar în caz de neadoptare a deciziei în cauză, ridicarea mandatului alesului local se va decide pe cale judiciară, la inițiativa oficiului teritorial al Cancelariei de Stat sau la sesizarea Comisiei Naționale de Integritate.

(2¹) La cererea persoanelor interesate, Comisia Electorală Centrală decide ridicarea mandatului de consilier în cazul în care consilierul nu respectă prevederile privind încetarea incompatibilității în termenul stabilit la alin.(1) al prezentului articol.

(3) Primarul, în cazul când se află într-o stare de incompatibilitate prevăzută de lege, este revocat din funcție fără efectuarea unui referendum local, în baza hotărârii judecătorești definitive. Procedura de revocare este inițiată de către oficiul teritorial al Cancelariei de Stat, din proprie inițiativă sau la cererea persoanelor interesate, inclusiv la sesizarea Comisiei Naționale de Integritate.

IV. Pretinsele încălcări și argumentele de rigoare

Potrivit art.69 alin.1 al Constituției RM „Deputații intră în exercițiul mandatului sub condiția validării”, astfel, prin Hotărârea Curții Constituționale nr.29, din 09 decembrie 2014, Înalta Curte a validat rezultatele alegerilor din 30 noiembrie 2014.

La momentul validării mandatelor de deputați, mai mulți din aleșii poporului se aflau în condiție de incompatibilitate. În context stabilim că în conformitate cu art. 69 alin. (2) din Constituția RM „Calitatea de deputat încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou ales, în caz de demisie, de ridicare a mandatului, de incompatibilitate sau de deces.” Așadar, art. 69 din Constituției fixează expres cazurile de încetare a calității de deputat. Astfel, demisia este o manifestare de voință benevolă, unilaterală a deputatului de a înceta exercitarea mandatului, în virtutea unor împrejurări pe care el le consideră obiective (starea sănătății, motive politice, religioase, familiale etc.). Este importantă manifestarea voinței unilaterale și benevole, exceptând orice presiune și intimidare față de deputat. În această situație, Președintele Parlamentului, care va da citire cererii de demisie, trebuie să se asigure că cererea a fost înaintată benevol și unilateral, în caz contrar, demisia poate fi o formă ascunsă de părăsire forțată a legislativului.

Un alt temei de încetare a calității de deputat este ridicarea (suspendarea) mandatului care are loc contra voinței deputatului în cazul în care acesta a săvârșit infracțiuni și conform legii trebuie să i se aplice pedeapsă penală.

La fel mandatul de deputat încetează și în caz de incompatibilitate, adică în cazul în care deputatul este într-o funcție incompatibilă cu calitatea de deputat. În acest sens menționăm că potrivit alin.1 a art. 70 din Constituție stabilește că „Calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice”. Totodată, alineatul 2 a aceluiași articol indică că „Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică”.

De asemenea, însăși funcția de membru a Guvernului, potrivit Constituției RM stabilește anumite incompatibilități similare celor indicate de legiuitor pentru funcția de deputat, în art.69 și art.70 a Constituției RM, însă care pentru membri Guvernului sunt expuse în art.99 și art.100 a Constituției RM.

La acest capitol este de evidențiat că cazurile de incompatibilitate, stipulate în normele constituționale cu caracter imperativ, indicate mai sus, urmează să fie soluționate conform procedurii și în termenii indicați în alin.1 a art.5 a Legii privind statutul deputatului în parlament, potrivit căruia „**Deputatul care se află în unul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la art.3 va demisiona, în termen de 30 de zile de la data validării mandatului, din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat.**”.

Tot aici este de indicat că începând cu 09 ianuarie 2015, 11 deputați (Jurie Leanca, Gherman Natalia, Maia Sandu, Eugen Carpov, Creangă Ștefan, Candu Andrian, Pavel Filip, Buliga Valentina, Babuc Monica, Botnari Vasile, Raducan Marcel) care exercită cumulativ și funcția de deputat și cea de membru al Guvernului, nu au demisionat din funcția de membru a Guvernului în termenul stabilit de alin.1 a art.5 a Legii privind statutul deputatului în parlament,

urmasu a fi considerati in baza alin.2 a aceluiași articol ca fiind suspendați de drept din funcțiile incompatibile cu mandatele de deputat. Din motive necalre, contrar prevederilor Constituționale și legale acești deputați continuă să participe la ședințele Guvernului și să exercite de facto atribuțiile membrilor de Guvern.

Menționăm că în anul 2009 au mai avut loc asemenea cazuri de incompatibilitate, când în baza Hotărîrii Parlamentului RM, avînd drept scop prelungirea termenului de 30 de zile pentru renunțarea la funcția incompatibilă cu cea de deputat, totodată acordînd posibilitatea de a nu depune mandatul de deputat, ex-Prim-Ministru Vlad Filat și alți deputați membri ai Guvernului, au fost împuterniciți să cumuleze în termen de 6 luni și funcția de membru al Guvernului. Atunci această situație a fost contestată la Curtea Constituțională, care prin **Hotărîrea nr. 9 din 08.04.2010, MO nr. 56-57/8 din 20.04.2010**, a statuat că : *"Statutul de deputat în Parlament și cel de membru al Guvernului sînt consacrate prin Constituție, Legea despre statutul deputatului în Parlament, Regulamentul Parlamentului, Legea cu privire la Guvern. Constituția stipulează condițiile de intrare în exercițiul mandatului de deputat, al celui de membru al Guvernului; cazurile de încetare a calității de deputat, de membru al Guvernului; incompatibilitățile și excepțiile referitoare la exercitarea mandatului de deputat, a funcției de membru al Guvernului. Potrivit Constituției, calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice, și încetează în cazurile expres prevăzute, inclusiv în caz de incompatibilitate (art.69 alin.(2), art.70 alin.(1)). Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite (art.99 alin.(1)). În conformitate cu art.70 alin.(2) și art.99 alin.(2) din Constituție, alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică. Legea despre statutul deputatului în Parlament în art.3 stipulează că mandatul de deputat este incompatibil cu funcția de Președinte al Republicii Moldova, de membru al Guvernului, de avocat parlamentar, cu exercitarea oricărei alte funcții remunerate, inclusiv a funcției acordate de un stat sau organizație internațională, cu excepția activității didactice și științifice desfășurate în afara programului stabilit de Regulamentul Parlamentului. Legea cu privire la Guvern prevede în art.29 că ministrul nu este în drept să dețină oricare altă funcție în organele autorităților publice centrale și locale, să dețină o altă funcție retribuită, cu excepția activității științifico-pedagogice. Funcția de membru al Guvernului și împuternicirile membrului Guvernului încetează în cazul incompatibilității. Incompatibilitățile funcționale impuse autorităților publice, consacrate prin dispoziții constituționale și acte legislative conforme Legii Supreme, constituie măsuri de drept menite să asigure real funcționarea statului de drept, democrația în Republica Moldova în condițiile pluralismului politic. Art.6 din Constituție stipulează expres separarea puterilor legislativă, executivă și judecătorească și colaborarea lor în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției. Conform acestui principiu, toate ramurile puterii de stat trebuie să-și desfășoare activitatea în strictă concordanță cu rigorile constituționale, nici una nu este în drept să comită imixtiuni sau să-și aroge atribuțiile celorlalte puteri. Consacrarea constituțională a incompatibilităților ce țin de exercitarea mandatului de deputat, a celui de Președinte al Republicii Moldova sau de membru al Guvernului, a funcțiilor de judecător, procuror etc. constituie o garanție a îndeplinirii de către legislativ, executiv și autoritatea judecătorească a prerogativelor ce le revin potrivit prevederilor Constituției. Realizarea principiului general al separației și colaborării puterilor în stat are drept scop asigurarea funcționalității statului într-un cadru strict constituțional, excluderea oricăror tentative de instituire a dictaturii și a regimului totalitar.*

Totodată încă 5 deputați, din legislatura a XX-a (D. Chirtoacă, M. Moldovanu, V. Herța, Ion Tomai și Grigore Belostecinic) care deși au depus mandatul de deputat în termenul legal de 30 zile, după data de 09 ianuarie 2015, au revenit la funcțiile îndeplinite anterior, însă în mod ilegal aceștia continuă să participe și să voteze și la ședințele plenare a Parlamentului.

Astfel, la moment constatăm că se întreprind încercări de deținerea cumulativă a funcției de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, cu cea de membru al Guvernului sau de ales local și alte funcții incompatibile fapt ce este contrar prevederilor constituționale stabilite la art.6 din Constituției (Separația și Colaborarea Puterilor), Legii despre statutul deputatului în Parlament,

Legii cu privire la Guvern, cât și Legii privind statutul alesului local, care se interpretează în mod diferit.

V. Cerințele sesizării

Analizând în ansamblu situația creată, prin prisma normelor citate, în scopul determinării unei soluții corecte și constituțional legale, în scopul evitării pe viitor a unor asemenea situații, din punct de vedere al normelor constituționale și în temeiul art.135 alin.(1) lit.b) din Constituție, art.4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.4 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm Curții Constituționale să interpreteze prevederile art. 69 alin.(2), art. 70 alin.(1), art.99 și art.100 din Constituția Republicii Moldova sub următoarele aspecte:

1) Din care moment apare situația (caz) de incompatibilitate pentru persoanele care sunt alese în funcția de deputat în Parlament și de când în mod legal (de drept) încetează calitatea lui de deputat?

2) Poate oare deputatul în Parlament să dețină cumulativ 2 funcții cea de deputat și cea de membru al Guvernului, cea de ales local, sau alte funcții incompatibile după expirarea termenului de 30 de zile de la data validării mandatului (conform alin.1 a art.5 a Legii privind statutul deputatului în Parlament, raportat la prevederile art. 69 alin.(2), art. 70 alin.(1), art.99 și art.100 din Constituția Republicii Moldova) ?

3) Este oare în drept deputatul care deține cumulativ 2 funcții incompatibile să participe la ședințele plenare a Parlamentului, după depunerea mandatului și după expirarea termenului de 30 de zile pentru renunțarea la mandatul de deputat și care sunt efectele juridice a actelor normative adoptate de Parlament, cu participarea (votul) a lui?

4) Este oare în drept membrul de Guvern care deține cumulativ și funcția de deputat în Parlament (care în termen de 30 de zile de la validarea mandatului de deputat nu a renunțat la calitatea de membru a Guvernului) să participe la ședințele Guvernului și/sau la ședințele Parlamentului și care sunt efectele juridice a actelor normative adoptate de Guvern, cu participarea (votul) a lui?

DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Data:

26.01. 2015

Locul:

mun. Chișinău

DODON Igor

GRECIANȚI Zinaida

ȚURCAN Vladimir

BOLEA Vasile

NOVAC Grigore

Semnătura: